

Slovenski dom

Štev. 95.

V Ljubljani, četrtek 28. aprila 1938.

Leto III

Važen sestanek držav Male zveze v Sinaji

Bukarešta, 28. aprila. Otu potekajo velike priprave za sestanek Male zveze, ki bo od 4. do 6. maja v Sinaji. Iz priprav je mogoče sklepati da bo ta seja Male zveze zaradi zadnjih političnih dogodkov v Evropi, predvsem zaradi priključitve Avstrije k Nemčiji in zaradi angleško italijanskega sporazuma, izredno važna.

Iz zanesljivih virov poročajo, da se bodo državniki Male zveze v Sinaji razgovarjali o naslednjih vprašanjih:

1. Odnosaji Male zveze do Italije in nastop članice Zveze na majskem zasedanju Zveze narodov, kjer bodo države Male zveze podprle angleško zahtevo po priznanju italijanskega cesarstva.

2. Podonavsko vprašanje po odstranitvi Avstrije iz mednarodnega odbora, ki ureja plovo na Donavi.

3. Sedanji politični položaj Češkoslovaške z ozirom na zadnje dogodke v njeni notranji politiki.

4. Zbližanje med Malo zvezo in Madžarsko, ki se je začelo že na zadnjih sestankih in po čemer se potreba vedno bolj kaže.

K temu domnevnemu programu pripominjajo dobro poučeni krogi, da so vse države Male zveze zdaj priznale italijansko cesarstvo in italijansko nadoblast v Abesiniji. Prav tako imajo vse države dobre odnose z Nemčijo. Poseben pomen pripisujejo zbližanju Male zveze z Madžarsko, ki bi potem stopila v tisto naravno politično zvezo, kamor po svoji legi spada.

Delo v Ženevi

Ženeva, 27. aprila. AA. Včeraj je bil sestanek delegatov upravnega sveta mednarodnega urada dela, ki se bo sestal danes. Na tem sestanku sta bila poleg ostalih delegatov tudi zastopniki severne Amerike ter japonski delegat. Kakor znano, niti severnoameriške države niti Japonska nista članici Zveze narodov, vendar sta poslali svoja zastopnika na sestanek mednarodnega urada dela. Temu sestanku je prisostvoval tudi jugoslovanski stalni de-

legat pri Zvezi narodov, polnomočni minister Ivan Subotić. Sinoči je prišel v Ženevo jugoslovanski minister za socialno politiko Dražica Cvetković v spremstvu načelnika v ministrstvu za socialno politiko Dušana Jeremića in načelnika odeska Stojčića, ki bo sodeloval pri delu upravnega odbora mednarodnega urada dela. Ta sestanek upravnega odbora mednarodnega urada dela. Ta sestanek upravnega odbora ima poseben namen. Na njem naj bi se namreč pretresla važna vprašanja delovnega časa v industriji. Kakor znano, je to vprašanje dobilo mednarodni značaj in posega globoko ne samo v notranje specialne politične in gospodarske razmere posameznih držav, pač pa tudi v svetovno gospodarstvo in proizvodnjo. Poleg tega naj bi ta sestanek upravnega sveta pripravil mednarodno konferenco dela, ki bo v Ženevi junija meseca letos. Nazadnje pa je na dnevnem redu tega sestanka upravnega odbora, ki mu prisostvuje tudi jugoslovanski minister za socialno politiko in narodno zdravje Dražica Cvetković, tudi nekaj sporov med delodajalci in delavskimi zastopniki po nekaterih državah, kakor n. pr. v Sovjetski Rusiji.

Vesti 28. aprila

50 abesinskih poglavarjev iz Dankalije je na državne stroške odpotovalo v Rim. Prej so si še po vsej Abesiniji ogledali javna dela, ki jih je v teh dveh letih končala italijanska uprava.

Za poročno darilo albanskemu kralju Zogu je poklonil italijanski ministrski predsednik Mussolini razkošno jahto, Hitler krasen športni avtomobil znamke Mercedes-Benz, predsednik francoske republike Lebrun pa dragoceno vazo iz šesurskega porcelana.

Italijansko-angleško pogodbo, sklenjeno o veliki noči v Rimu, bo angleška vlada izdala v obliki tako zvane »Bele knjige«, v kateri priobčuje vse važne državne listine.

300.000 malih šek, ki so jih poslali iz rimskega srebrogolnega zavoda v Abesinijo, je z letalom srečno dospelo na cilj in so jih pred dvema dnevmoma spustili v Tansko jezero.

33 mrtvih in 48 ranjenih je bilo pri spopadu med angleško policijo in med pristajši indijske Kongresne stranke v kraju Vidurasvatn blizu Kalkute.

Kongres nemških glasbenikov se bo začel meseca maja v Düsseldorfu. Ob tej priliki bodo tam priredili tudi razstavo tako zvane »degenerirane glasbe«, na kateri bodo kazali in predvajali dela povojnih ekstremističnih muzikantov. Grško-turško prijateljstvo naj ustvari duhovno zvezo med obema narodoma, je izjavil predsednik turške vlade ob prihodu v Atene.

Prihodnji angleški proračun bo po poročilu finančnega ministra Simona znašal kakih 200 milijard dinarjev, to je približno 20 naših državnih proračunov.

Anglija bo za nemške državljane spet uvedla vizum, ki ga bodo morali imeti vsi Nemci, tudi iz bivše Avstrije, če bodo hoteli potovati v Anglijo. Angleška vlada utemeljuje fvoj sklep s tem, da mora voditi strogo nadzorstvo nad ljudmi, ki prihajajo iz Nemčije.

Število porodov na Dunaju je od leta 1922 do letos padlo skoraj za 50.000.

Zadnji potres v Turčiji pred dvema dnevmoma je docela razdelal 18 vasi z 800 hišami. Ljudje morajo prebivati pod milim nebom in stradajo.

Ravnatelj Mednarodnega urada za delo v Ženevi, Buttler, je odstopil in bo v kratkem zapustil Ženevo.

Bivši sovjetski odpravnik poslov na poslanstvu v Bukarešti, Butenko, je izdal v Berlinu knjigo, v kateri popisuje sedanje stanje v Sovjetski Rusiji in zlasti vpliv Judov na vse življenje tam. Iz Amerike se je vrnil angleški delavski poslanec Mellison, ki je tam obiskal vse važnejše politične osebnosti in predsednika Roosevelta.

God japonskega cesarja so praznovali včeraj z velikimi slovesnostmi na Japonskem in v Mandžuriji.

Holandska vlada je poklicala svoje poslanike iz Berlina, Londona, Pariza in Bruslja na posebno konferenco, ki bo 13. maja v Haagu.

10-letnice sedanje vladavine na Portugalskem so praznovali včeraj. 27. aprila 1928 je prevzel oblast na Portugalskem profesor Oliveira Salazar in usmeril portugalsko politiko v nove vode.

620 samonarov je bilo lani na Bolgarskem, kakor poroča vladna statistika. Večina samonarilec se je obesila.

Belgijski minister za kolonije, Rubens, je umrl, star 44 let. Rubens je pripadal flamski katoliški stranki.

O osnovah angleške demokracije bo predaval nocoj v belgijski ljudski univerzi angleški poslanec Harold Nicolson.

Za Hitlerjev obisk v Italiji organizirajo več posebnih vlakov iz Nemčije.

Konkordat med sveto stolico in bivšo Avstrijo je po mišljenju vatikanskih krogov še v veljavi in grede zaradi tega katoliški Cerkvi še naprej vse pravice, katere ji daje konkordat. Tako piše vatikanski glasilo »Osservatore Romano«.

Pomorski sporazum med Anglijo in Poljsko so podpisali včeraj v Londonu. Podobne pogodbe bo Anglija v kratkem sklenila s skandinavskimi državami in s Turčijo.

Bivši nemški poslanik na Dunaju von Papen se bo baje čisto umaknil iz političnega in diplomatskega življenja ter odšel v pokoj na svoje posestvo v Posarju. Razlog za njegov odhiti je v tem, da baje ne vživa več popolnega zaupanja narodnosocialističnih krogov.

Vse francoske protestantske ločine so se združile na zborovanju v Lyonu v eno cerkveno organizacijo.

Japonci bi radi uredili vprašanje kitajskih carin, pri katerem so soudeležene tudi Francija, Anglija in USA.

15 milijonov ton žita in živil ter 400.000 ton sladkorja je skrivaj nakupila angleška vlada zadnje čase po vsem svetu čisto na tiem. S tem boče zagotoviti prehrano svojega prebivalstva ob vojni, na katero, kakor vse kaže, Angliji v nekaj letih računajo.

Posebne vegetarijanske jedilne liste so sestavili v Berlinu za Hitlerjev obisk v Italiji ter jih poslali na vse kraje, kjer bodo Hitlerju prirejani banketi. Nemški državni poglavar uživa namreč samo sočivje, mleko in sadje.

Novo egiptovsko vlado je sestavil prejšnji predsednik Mohamed Mahmud paša, ki je znanjšal število ministrov in v vlado sprejel večinoma le svoje pristaje.

Mehikanska vlada je zavrnila zahtevo angleške vlade, da bi vprašanje odškodnine za razlašena petrolejska zemljišča reševali po politični poti, češ da gre pri tem zgolj za zasebno gospodarsko zaščito.

Nemčija se ne bo udeležila svetovne razstave v Newyoru leta 1939, ker ne bo imela toliko deviz, da bi lahko plačala stroške.

Nov stadion

Rim, 27. aprila. AA. Stefani: Okoli Colosseuma urejajo sedaj prostor tako, da bi središče mesta bilo zvezano s periferijo mesta. Včeraj pa so pri izkopavanjih odkrili zgradbe, ki so arheološko silno pomembne. Zdi se, da je odkrit nov antični stadion, kjer so se vezbali atleti, ki so se udeleževali prireditve v Colosseumu.

Naš prometni minister ogleduje javna dela v Italiji in Svici

Milan, 28. aprila. AA. Jugoslovanski gradbeni minister Dobrivoje Stošovič je s svojim spremstvom predinočnim odšel iz Milana. V Milanu je obiskal tudi uredništvo italijanskega časopisa »Popolo d'Italia«. Ogledal si je dalje tudi milanski velesejem.

Zvečer je senator Puricelli priredil slavnostno večerjo na čast ministru Stošoviču. Te večerje so se udeležili tudi najuglednejši zastopniki Milana. Po večerji je bil velik sprejem v milanski »Scalici«. Ta sprejem je priredilo milansko mesto na čast našemu gradbenemu ministru.

Na poti iz Italije je predinočnjem prispel v Švico jugoslovanski gradbeni minister Dobrivoje Stošovič v spremstvu svojega pomočnika Josifovića, šefa kabineta Tufekdžija ter strokovnjakov v gradbenem ministrstvu. Na švicarski meji je pozdravil ministra Stošoviča jugoslovanski konzul v Curihu. Prvi dan svojega bivanja v Švici je minister Stošovič s vojim spremstvom obiskal St. Gotthard, kjer si je ogledal krasno zgrajene ceste

in slovito St. Gotthardsko električno železnico ter električno centralo, ki stoji v višini 1800 m in ima 62.000 konjskih sil. Nato so si ogledali nova švicarska javna dela v Lucernu ter se ves dan zadržali v Curihu. Okrožna tehnična uprava v Curihu jim je stavila na razpolago vse podatke, za katere so prosili minister Stošovič in njegovi spremljevalci glede javnih del v Švici. V Curihu so obiskali nove zgradbe kantonalne uprave, univerzo in znano curiško visoko tehnično šolo. Minister Stošovič je obiskal tudi staro hišo, v kateri je stanoval pokojni Nikola Pašić za časa svojega studiranja v Curihu. Nato so si ogledali novo cesto, ki pelje proti Winterthuru in dalje proti Schaffhausenu. Na nemški meji sta ministra Stošoviča sprejela in pozdravila jugoslovanski generalni konzul v Düsseldorfu in zastopnik nemškega ministrstva za javna dela iz Berlina dr. Schnell, ki je nalašč za to prispel iz Berlina z letalom. Ministra Stošoviča je do švicarske meje pospremil generalni konzul iz Curiha.

Boji na morju, na kopnem in v zraku za obalne predele proti Valenciji

Hendaye, 28. aprila. O. Včeraj so se na obeh španskih bojiščih: pod Pireneji in v Castelonu začeli siloviti boji, dočim se na severu v goratem ozemlju razvijajo boji v obliki majhnih spopadov, se je na jugu, kjer so Francovi oddelki prodrli do Majeve obrambne črte razvila moderna bitka za velik predel obale. V tej bitki sodeluje na Francovi strani kopna vojska, mornarica in letalstvo. Nacionalistična mornarica pod vodstvom križarke »Canarias« je obstreljevala celo vrsto utrjenih krajev, letalstvo pod poveljstvom Francovega brata Ramona, pa je bombardirala zaledje. Po daljšem obstreljevanju so začele Francove čete prodirati ter v boju moza z možem osvojile nekaj manjših krajev. Nekaj manjših uspehov je nacionalistična vojska dosegla tudi na teruškem bojišču.

Včerajšnje poročilo nacionalnega poveljstva pravi, da so španske nacionalne čete v najslabšem vremenu zavzele v odseku Alfambre ves časi in prodrele vse do 15 km južno od Aliage. Sovražnik ej imel velike izgube. V odseku Eulve so nacionalistične čete prodrele 7 km in zalele 163 republikancev. Na obali se nadaljuje prodiranje proti jugu in so nacionalisti zasedli 2 km terena. Boljševiški protinapad so nacionalisti zavrnili.

Bilbao, 28. aprila. AA. (DNB.) Po vestih iz Barcelone so na včerajšnji seji vlade pod pred-

sedstvom Negrina ugotovili, da je vojaški položaj skrajno nevaren. Izrazili so upanje, da se bodo prijateljske vlade vsaj v zadnjem trenutku spomnile svojih »demokratskih dolžnosti« napram rdeči Španiji. Nato so ustanovili več vojaških sodišč, ki naj sodijo raznim veleizdajcem. 1. maja bodo v tovarnah delali 12 ur, medse pa bodo delavci morali odstopiti v dobrodelne namene.

Avstrijska duhovščina in politika

Dunaj, 28. apr. AA. (DNB) Tukajšnji uradni škofijski list daje navodila katoliškemu duhovništvu za izvrševanje verske službe. V teh navodilih posebno poudarjajo, da nalaga politična preureditev cerkvi velike naloge. Vsako politiziranje na prižnici je prepovedano, ker se politika in prižnica izključujeta.

Nemška delovna zveza za verski mir je izdala proglas na avstrijsko duhovščino, in jo poziva, naj avstrijskemu episkopatu izreče zahtevalo za njegovo vedenje ob priključitvi Avstrije k Nemčiji. Prispelo je že več sto izjav duhovnikov z velikim številom spremnih pisem, v katerih duhovniki navdušeno odobravajo nastop avstrijskih škofov.

Novi verski poglavar naših mohamedancev

Belgrad, 28. aprila. AA. V imenu Nj. Vel. kralja Petra II., po milosti božji in volji naroda kralja Jugoslavije, so kraljevi namestniki na predlog pravosodnega ministra ter v soglasju s predsednikom ministrskega sveta in po volitvah, ki so bile v smislu § 3 zakona o islamski veroizpovedi ter ustave islamske veroizpovedi v kraljevini Jugoslaviji na dan 20. aprila t. l. v Sarajevu, imenovali za reis-ul-ulemo muslimanske veroizpovedi v kraljevini Jugoslaviji Fehima efendija Spaha, sodnika vrhovnega šerijatskega sodišča v Sarajevu. Pravosodni minister naj izvrši ta ukaz. Belgrad, 23. aprila 1938. — Pavle s. r. — Radenko Stanković s. r. — Ivo Perović s. r. — Pravosodni minister Milan Simonović s. r.

Irsko angleški sporazum

London, 28. aprila. Včeraj so v spodnji zbornici v Angliji istočasno pa tudi v irskem parlamentu objavili vsebino angleško-irskega sporazuma. Predsednik Irske De Valera je ob tej priliki izjavil, da je nazadnje le prišlo do popolnega sporazuma ter da je s tem Irska dosegla popolno oblast nad 16 irskimi grofijami in nad obalnimi vodami. De Valera je tudi dejal, da se nadeja, da bo v najkrajšem času mogoče razglasiti zadovoljnost angleške vlade, angleškega in irskega naroda s tem sporazumom. Končno je še dejal, da je Irska nazadnje le postala popolnoma nezavisna država.

Poroka albanskega kralja

Tirana, 28. aprila. Včeraj dopoldne ob 11 je bila v veliki dvorani kraljevega dvorca poroka kralja Zoga in grofice Geraldine Apponyi. Med številnimi nazočnimi so bili člani kraljevske družine, diplomatski zbor ter številno zastopstvo madžarskega plemstva, visokih uradnikov, predstavnikov parlamenta in zastopniki tujega časopisa. Za pričo sta bila pri poroki kralja Zoga italijanski zunanji minister grof Ciano in zet kralja Zoga, knez Abid, kraljici pa baron Vilany in grof Stefan Apponyi. 101 strel je naznanil konec poročnih svečanosti.

Dopoldne so bile po vseh cerkvah zahvalne službe božje ob poroki, ki je imela čisto civilni značaj.

Tirana, 28. aprila. AA. Albanska agencija poroča: Sinoči ob 18 sta kralj Zogu in kraljica Geraldina z avtomobilom prispela v Drač, kjer bo četa prebila prve mesece svojega zakonskega življenja. Pol ure nato sta prišla v Drač vojvoda Bergamski in italijanski zunanji minister grof Ciano.

Nove odredbe glede avstrijskih Judov

Berlin, 28. apr. AA. (DNB) General feldmaršal Göring je kot vodja širiletnega načrta izdal nalog, da mora vsak Jude, ki je nemški državljan, predložiti oblastvom točen pregled vsega svojega imetja v Nemčiji in v tujini, razen če njegovo imetje ne presega 5.000 mark. Jude, ki so tuji državljani, a žive v Nemčiji, morajo prijaviti samo svoje imetje, ki ga imajo na področju Nemčije. Obenem se odreja, da morajo biti vse zakupne, obrtne itd. pogodbe prijavitelne oblastvom, če je ena izmed pogodbenih strank judovska. Prav tako je potrebno posebno dovoljenje za Jude, če hočejo odpreti nove trgovine ali nove podružnice. Ta ukrep je posebno v zvezi z urejanjem židovskega vprašanja v Avstriji.

Tudi Japonci zahtevajo konec vo ne s Kitajsko

Tokio, 28. aprila. Več tokijskih listov zahteva, da se vsa japonska državna politika preusmeri proti čimprejšnjemu koncu spora e Kitajsko. List »Hoči Šimbun« poudarja, da zahteva javnost, da se vsa druga vprašanja odstavijo z dnevnega reda in da se najprej uredi to najvažnejše. Vlada je sprevidela, da je treba docela spremeniti staro zunajo politiko Japonske.

List »Tokio Niči Niči« komentira takšno pisanje drugih listov in posebno poudarja, da zahtevajo vojaški krogi ustanovitev posebnega urada za Kitajsko, ki naj bo središče japonske zunanje politike.

Paris, 27. apr. AA. Stefani: Rimski dopisnik »Tempsac« piše svojemu listu, da priprave za Hitlerjev obisk v Italiji zavzemajo tak obseg tako v vojaškem kakor tudi splošnem ljudskem pogledu, da kaj takega še ni bilo ne v italijanski, ne v svetovni zgodovini.

Nočna avantura starega moža

„En majhen računček, gospa“

Ljubljana, 28. aprila.

Gospod Jakob je star in častitljiv mož. Ima že sedem križev. V vojni je mnogo pretrpel. Njegovi živci so razvrnjeni. Gospod Jakob je drugače delaven človek, ne pohajkuje in marljivo pomaga svojemu sinu pri njegovih poslih. Ne kadi. Tudi malo pije. In veste, pride nevarnost, ko ga prime in takrat jo zavije pošteno. A še nikdar se mu ni primerila taka neljuba, sprva veseljaška avantura. V ponedeljek ga je dobra žena s simonem lepo spravila domov v posteljo. Zadržal je. Tako malo pred polnočjo se je prebudil. Vstal je, se oblekel, eegel je v ženo torbico in si prisvojil enega metulja. Skrivaj je po popihal na ulico. Nekaj časa je ogledoval ponočni, splošno mirni svet in vrvenje po ulicah. Prijelo ga je, ko le kolovratil po Kolodvorski ulici. Zvoki vesele pesmi so mu zadoneli na uho iz nočne kavarne. Mahnil je notri.

Vsedel se je k mizi v bližnji razposajenih pevačih. Naročil je pijačo. In kmalu je bil račun visok do metulja. Razposajeno je bilo kavarniško življenje. Prihajali so ljubljanski tipi, ki jim pravijo tudi »gangsterji«. Niso ti tipi tako nevarni, kakor njih sorodniki v Ameriki, toda radi delajo družbo kakemu radodarnemu. Vse je bilo veselo. Plačilni natakar, eleganten mladenič s črnimi brkami ala »manjous« mu je nosil na mizo. Gospod Jakob mu je pokazal samo svojo legitimacijo. Gospod Jakob se je res tudi nekoliko pobahal. Toda natakar, ki spada med oni sloj natakarjev, izvežbanih v psihologiji veseljakov, mu je kreditiral na legitimacijo.

Gospod Jakob je veseljačil do ranega jutra in še dopoldne. Okoli 11 dopoldne drugi dan se je pripeljal g. Jakob z avtomobilom v spremstvu plačilnega domov. Vse je bilo pokonci. Moža so težavo spravili v posteljo. Gospod plačilni je silil za njim v sobo. Obupana žena ga je srepo pogledala in vprašala:

»Kaj hočete? Kaj želite?«

»Gospa, moža sem spremljal. In gospa, tu en majhen računček, je dejal elegantni plačilni ter ji pomolil 3 velike plačilne listke. Gospa je kar prebledela in sama pravi, da bo jo bil kmalu zadel mrtvoud, ko je zagledala velikanski račun o zapitku. Plačilnega je napotila k g. sinu. Ta je račun sicer prevzel, toda z največjo rezervo. G. sin je račun pregledal in z grozo je ugotovil, da za pitek znaša vsoto 3.369 din. Naravno je, da je odklonil plačilo. In prav zanimiv, za nočno življenje poučen je ta račun. V breme g. Jakoba je bilo navedeno:

70 steklenic piva 624 din, bonboni, čokolada in pecivo 1011, cigarete 240, likerji 615, kranjske klobase 182, kava 200, pomaranče 56 din itd.

K tej dogodivščini se sedaj širijo najrazličnejši komentarji. Vsak se najprej prijemlje za glavo, kako je mogel g. Jakob konzumirati z vso veseljaško družbo tako ogromno množino bonbonov, peciva in čokolade. Saj so gotove slaščičarne, ki nimajo za 1000 din blaga v zalogi in kako je mogel plačilni nositi take ogromne množine na mizo. In pomaranče? In pivo? Mnogi gostilničarji ga nimajo toliko v dnevi zalogi. Treba bo pač temeljito poseči in odpraviti vse nepošteno trike, s katerimi po nočnih lokalih plenijo ljudi, o katerih računajo, da so plačila zmožni in kredita

sposobni. Potrebno je tudi omeniti, da g. Jakob nikdar v svojem življenju ni obiskal tega nočnega lokala. Skromno je oblečen in res bi bila plačilnega sveta dolžnost, da bi takemu možu kredit odrekli. Pa tudi gospodar kavarne mora nositi svojo odgovornost. Ko je trezna Ljubljana zaznala za to nočno avanturo g. Jakoba, se je z največjim ogorčenjem zgrajala nad brezdušnostjo takih ljudi, ki skubejo nesrečnega, močno pijanega človeka.

Ubog hlapec - s 125.000 d'n v suknji

Skrivnost, ki jo je odnesel Anton Mohorko v grob

Maribor, 27. aprila.

Maribor ima danes senzacijo, o kateri gre govorica po vsem mestu. Pri revnem, skoraj be-rakem starem mrtvecu so v bolnišnici odkrili velik zaklad, katerega bi bil skoraj odnesel s seboj v grob. Vzel pa je ta pokojnik s seboj na drugi svet skrivnost, katero je hotel v poslednjem hipu, ko je že začutil, da se mu približuje zadnja ura, zaupati policiji, pa mu je to dobro namero prekrizala bela žena.

Pred mesecem dni se je pojavil v Radvanju star mož, ki se je zgledal pri posestniku Rotu ter ga je prosil za službo. Ker se je zdel pošten ter ni staval velikih zahtev, ga je posestnik sprejel. Res je dobil skrbnega, pridnega hlapca, ki je bil v vsakem oziru zelo skromen in z vsem zadovoljen. Bil pa je vedno nekam vase zaprt, z nikomur ni govoril ter je zlasti ljubosumno pazil na svoj mali kovček, katerega je ime lv hlevu vedno skrbno zaklenjenega. Ker pa je imel listine, iz katerih je bilo razvidno, da je doma iz Haloz, v redu, se njegov gospodar za vedenje starega moža ni brigal. Pred več dnevi pa se je hlapec močno prehladil ter je dobil hudo vročino. Posestnik se je bal, da bo bolezen resna, pa ga je pripeljal v bolnišnico, kjer so ugotovili zdravniki, da ima starec pljučnico.

Bolnik kliče polčio

Z Antonom Mohorskom je šlo od dne do dne navzdol ter je bil zdravnikom jasno, da ga ne bodo mogli rešiti. Da se bliža konec pa je menda čutil sam bolnik, ki je bil zadnje dneve vedno bolj vznemirjen ter se mu je naravnost videlo, kako bi rad nekaj povedal, pa si ne upa. Nazadnje, včeraj je Mohorko poklical strežnika, toda tako je že oslabil, da ni mogel več govoriti, pač pa je z znamenji prosil, naj mu prinesejo papir in svinčnik. Dobil je zaželeno ter je z okornimi črkami napisal na list, naj pošljejo nemudoma po policista, ker mu ima nekaj važnega povedati.

Smrt je prehitela oblast

Strežniki so videli, da je zadeva nujna, pa so takoj poslali po policijskega stražnika na najbližnjo točko. Ko pa so opazili, da Mohorku njegove moči vidno ginejo, so mu prigravljali, naj njim pove skrivnost, toda strežek je samo odkimal. Končno je prispel policijski stražnik, toda prišel

Po asnilo k tragediji v Tomačevem

»Slovenski dom« je obširno poročal o rodbinski tragediji v Tomačevem. Po dobrih informacijah na ježiški občini smo tudi omenili, da sin France, star 27 let, študira na tehniki v Brnu za strojnega inženirja. Občina ima tudi njegov naslov. Gospod Matko Bužan in njegova žena Ivanka, oba stanujoča v Janjevi ulici št. 8, nam podajata sedaj pojasnila glede tehnika Franca Končana. Pokojna Ivana Končanova ni njegova mati, pač pa je bila mati Marija Končan roj. Laznik, ki je 18. avgusta 1914 umrla. Sina Franceta je pok. Marija izročila v varstvo in skrb svoji sestri Ivanki por. Bužan. Sestra Ivanka in njen mož Matko skrbita sedaj za njega in ga podpirata pri njegovih študijah.

V suknji višit zaklad 125 000 d'n

Del skrivnosti pokojnega Mohorka pa so slučajno odkrili danes dopoldne v bolnišnici pri pregledu njegove obleke. Ko so mrtveca oblačili v njegovo suknjo, je strežnik pri tem poslu otipal pod podlogo nekaj trdega, kar je imelo obliko male knjižice. Šli so nato ter podlogo odparali. Pod njo so našli višitih 29.000 din v bankovcih po 1000 dinarjev ter hranilno knjižico, izstavljen na ime pokojnika ter glasečo se na znesek 96.000 din. Da ni strežnik slučajno pri oblačenju zagrabil za suknjo na dotičnem mestu, kjer je bila knjižica, pa bi bili verjetno ves ta zaklad pokopali z mrtvecem.

Odkod toliko denarja

to je sedaj vprašanje, ki ga bo morala rešiti policijska preiskava, je pa to tudi najbrže vsebina skrivnosti, katero je hotel pokojni Anton Mohorko zaupati oblasti. Za človeka, kakor je Mohorko, ki je živel — kot se da ugotoviti po njegovi poselski knjižici, veliko let kot hlapec s slabo plačo, od katere si kljub vsej skromnosti ni mogel veliko prihraniti, je tak denar pač ogromna vsota; saj tudi za premožnega človeka niso 125.000 din mlačje solze! Upati je, da bo skrivnost Antona Mohorka pojasnjena kljub temu, da mu usoda ni podala prilike, da bi jo bil zaupal ljudem.

Zaradi konzula Klausa so telefonirali iz Rige

Maribor, 27. aprila.

Mariborčani so nevaležni. Ljudje, za katere so se še pred mesecem dni silovito zanimali, so danes že skoraj pozabili. Tako je tudi s »konzulom« Edgarjem Klausom, ki je preskrbel Mariborčanom pred dobrim mesecem veliko senzacijo, sedaj pa se zanj ne brigajo več in celo one usmiljene duše, ki so mu skrajja pošiljale v zapor oranže in cigare, so nanj pozabile. Konzul Klaus se je že zdavnaj odvadil kaditi cigare, tudi na oranže menda več ne pomisli ter se mirno, brez protestov zadovoljuje s policijskim ričetom. Nahaja se Klaus namreč še vedno v zaporih mariborske policije, dokler ne pridejo iz inozemstva odgovori, za katere je policijski komisariat zaprosil. Razposlal je namreč v vse večje inozemske centre, v katerih se je Klaus verjetno gibal, njegove slike s prstnimi odtisi ter je zaprosil za informacije. Klaus sedaj mirno čaka na nadaljni razvoj dogodkov ter je v zaporu čisto zadovoljen, menda najbolj zaradi tega, ker je tu vsaj varen pred svojimi srditimi upniki. Še vedno pa se oblači skrbno in vsak dan je lepo obrit, da izgleda, kakor iz škaflice vzet. Mariborska policija je med tem tudi ugotovila, da je Edgar Klaus židovskega rodu ter se je dal šele 1912 krstiti. Dosedaj je policija dobila na svoja vprašanja sa-

Zadnja pot slovenske katoliške matere

Kranj, 27. aprila.

Spomladi je lepo, posebno pa še pri nas na Gorenjskem, ko se narava čudežno spreminja v krasen vrt prepoln cvetja in zelenja. Čudno pa je, da se v to prebujanje narave in v to živahno rast in brstenje najrajši oglašajo smrti zdaj pri mladih ljudeh, polnih velikih načrtov, zdaj pri starejših, ki bi želeli živeti še nekaj dni v miru in krogu svojem. Tako se je v noči po sv. Juriju prav neslišno oglašala smrt pri Logarjevih v Kranju in ugrabila predobro krščansko mater gospo Ivanko.

Pridek udarec je zadel otroke, saj so ljubili svojo dobro mater, kot znajo ljubiti le dobro krščansko vzgojeni otroci. Z obžalovanjem je sprejel žalostno vest na znanje tudi Kranj in okolica, saj je bila Logarjeva gospa znana kot plemenita gospa, radodarni rok, obenem pa tudi spoštovana kot odlična katoliška žena, ki bi žrtvovala radi vse, kakor svojo katoliško zavest. Pogreb gospe Ivanke Logarjeve, ki je bil danes ob 5 izpred hiše žalosti na Mestnem trgu, je pokazal, da hoče naše ljudstvo javno pokazati svoje spoštovanje do odličnih slovenskih katoliških mater. Pred odhodom izpred domače hiše je lepo zapel moški pevski zbor žalostinko »Poljana toži«. Poslednjo čast so izkazali tudi predstavniki oblasti z g. županom Karlom Česnjem na čelu.

Cerkvene svečanosti je opravil kranjski dekan Matjaž Škerbec ob številni asistenci. Pogreba se je udeležil tudi stolni kanonik g. dr. Klinar in urednik »Slovenca« g. dr. Alojzij Kuhar in še mnogo gg. duhovnikov. Po opravljenih cerkvenih molitvah za pokoj duše, je zapel moški pevski zbor žalostinko »Usliši nas Gospod«. Krsto pokojnice so nato zakrili s krasnim cvetjem in venči, obenem pa so padle na krsto premnoge solze njenih sorodnikov in drugih njenih znancev in prijateljev. Spomin na blago gospo bo ostal med nami, pokojnica pa uživa pokoj pri Bogu, katere-mu je na zemlji zvesto služila.

Ceste v Radgonskem okraju

Gornja Radgona, 21. apr.

Banovinske ceste so na področju gornjeradgonskega okraja v nevzdržnem stanju. Tuji potniki se sprašujejo, kdo nadzoruje in opravlja dela na cestah v tem okraju. Okrajni cestni odbor ljutomerski je v lanskim pozni jeseni po svojih zastopnikih, ki nadzorujejo vzdrževanje cest v gornjeradgonskem okraju, naredil napako s tem, da je prepozno posul ceste z zmelitim ostrim gramozom. Ceste so bile tedaj še zmazane. Ta oster gramoz se zaradi suhega časa ni stienil in vlegel. Gramoz je počasi odfrčal pri vožnji v obeestne jarko. Zaradi tega so ceste zdaj znatno pokvarjene in je promet otežkočen. Želimo, da gospodje, ki jim je poverjeno nadzorstvo nad cestami, postanejo pri navozu in posipanju gramozu uvidevnejši in naj ceste posipajo ob pravem času.

Danes premiera

ob 16., 19.15 in 21.15 uri

Prekrasen film mojstra režije **Geza Bolvaru-la** iz življenja štirih mladih dunajskih deklet:

FINALE

Die unruhigen Mädchen

Imena onih 4 film-kih igralk, ki jih je predstavljala naš nagradni inštrument in k. delujoč v tem filmu so: **Käthe Nagy, Lucie Englisch, Ilse Werner in Efriede Datzik.** Tisti, ki so poslali pravilno rešitev nagradnega inštrumenta, dobe danes pri nakupu vstopnic posebne kupone za zbranje daril.

Za smeh in zabavo skrb: **Hans Moser, Theo Lingen, Hans Holt in Luise Kartusch.**

Rezervirajte si takoj vstopnice **Kino Union** Telefon 22-21

»Mislim sem, da moram Vašo svetlost zbuditi. Nekaj važnega je, kar nar-brž že ne more čakati do jutri zjutraj.«
»Kaj torej?«
»Sir Roger je tu, svetlost.«
»Še globlji del grofovega obraza se je spočil.«

»Kaj praviš?«
»Sir Roger je tu, svetlost.«
»Kje je?«
»V malem salonu.«
»Kdaj je prišel?«
»Ob pol dvanajstih, sedaj bo dvanajset.«

»Ali ga je kdo videl priti?«
»Ne, svetlost. Pripeljal je čez skale in tako prišel v park. Nato je šel okoli gradu in je potkal na edino okno v pritličju, ki je bilo svetlo. To je bilo okno služabniške sobe, v kateri sem bil sam.«

»Kako je prišel sem?«
»Danes popoldne okoli petih je pristal na obali z nemško podmornico. Prišel je naravnost v grad. Med potjo ni nikogar srečal.«

»Ali Ti je povedal še kaj drugega?«
»Nič drugega ko to, da bi Vašo svetlost čimprej videl. Čaka v malem salonu pri kamini; kajti bil je ves premočen od dežja, ko je prišel v grad.«

»Pokliči ga.«
Ralph je ogrnil starca čez rame s kožuvinasto odejo. Sedaj šele sem opazil žalostni in strogi grofov obraz. Upravitelj je odšel. Nisem se niti ganil. Toda če bi se tudi premaknil, bi divjanje viharja prevpilo skripanje moje pružice. Tudi grof Antrim se ni ganil.

Rahel šum. Gospod Ralph je zopet vstopil. Spremljal ga je obiskovalec, čigar prihod ob tej pozni uri je tako izredno razburil grofa Antrima in njegovega pobočnika.

Pierre Bénéoit:

VELIKI JEZ

Roman iz irskih bojev za svobodo

43

»Roger! Ti tukaj! Zdaj!«

»Mylord!«

Mož, ki ni videl, da mu je gospod Ralph potisnil stol, je padel poleg postelje na kolena. Skušal je najti grofovo roko in ponavljati:

»Mylord, mylord!«

»Pomiri se, Roger, pomiri se, Roger.« je dejal grof.

»Pustite naju sama.«

Napeto sem opazoval in prisluškoval. Ni mi ušel niti gib, niti beseda. Velika igra se je pričela. Nisem vedel, kaj mi bo odkrila, toda nisem si mogel misliti ničesar bolj presunljivega kakor ta začetek.

»Prihajaš iz Berlina, Roger?«

»Da, iz Berlina, mylord.«

»Kako si prišel sem? Zakaj si prišel?«

»Bil sem bolan, preveč bolan. Ležal sem v bolnišnici. Tam sem zvedel pred štirinajstimi dnevi, ali natančno šestega aprila, da bo tukaj izbruhnil na velikonočni ponedeljek upor. Pod okoliščinami, ki trenutno vladajo, bi bil to nesmisel. Smatral sem za potrebno, storiti vse, da bi ta upor preprečil. Zato sem tudi tukaj.«

»Roger, ali ti je nemška vlada dala na razpolago eno svojih podmornic edino in samo zato, da preprečiš upor, za katerega ima prav ona vendar toliko razlogov, da si ga želi?«

Sir Roger je vil roke. Njegov glas, njegovi gibi in njegovi pogledi so bili

kakor pogledi preganjane živali. Ves njegov borni zunanji videz je dokazoval, da je mož čisto iz ravnesja.

»Ah, mylord, ne zmerjajte me.«

»Zberi se, Roger, in pojasni mi vse.«

»Kaj naj pojasnim, mylord? Da, vse bom povedal. Toda, zagotovite mi prej, da sem bil napačno poučen in da je bila pot, ki me bo nedvomno veljala življenje, nepotrebna. Zagotovite mi, da na velikonočni ponedeljek ne bo izbruhnil upor.«

»Prisegam Ti, da ho, je dejal grof. Obiskovalec je hropel.

»To je vendar norost, čista norost«, je vzkljnil.

»Morda«, je odvrnil grof Antrim.

»Toda, ali mi je moj epomin oslabil? Ali nisi bil ti tisti, ki mi je pisal: »Oni dan, ko bo pristal na irski obali naš prvi nemški tovarš, oni dan, ko bo prva nemška vojna ladja z irsko zastavo ponosno rezala valove irskega morja, ta dan bo umrlo mnogo Ircev, toda umrli bodo v božjem miru in z gotovostjo, da bo Irski svobodna.«

»Ti si pisal te besede, Roger, če me spomin ne vara. Danes imenuješ upor, ki naj prinese Ircom svobodo, norost. Ne prinašaš nam obljubljene pomoči, za katero te pa tudi prosili nismo.«

»Ne obspajate me z očitki«, je mr-mral sir Roger.

»Kaj si delal v Nemčiji?« je trdo vprašal grof Antrim. »Kaj si obljubljal? Kaj si dobil?«

»Nič nisem obljubil«, je zakričal Roger obupano. »Nisem imel pravice za to. Upal sem, da bom dosegel pri nemški vladi toliko, da bo preizkusila upravičenost irskih stremeljenj in da bo na mirovni konferenca naredila irsko vprašanje za mednarodno vprašanje, da...«

»Otrok,« je vzkljnil grof. »Nemci bi bili zares zelo neumni... Najbrž so ti mnogo obljubljali in niso za to nič zahtevali?«

Sir Roger je odgovoril:

»Slušaj sem,« je nadaljeval neusmiljeno, »da si skušal sestaviti iz irskih ujetnikov v Nemčiji irsko brigado, ki naj bi Viljemu pomagala, da bi se borila za Irsko pod lastno zastavo. Ne-kaj nemških katoliških vojaških duhovnikov je pri tem pomagalo. Po-več mi, koliko naših mož je sprejelo tvojo ponudbo. Za nemškimi železni-mi zapahji jih je tr' tisoč.«

Sir Roger je sklonil glavo.

»Pet in petdeset,« je zamrmral.

»Pet in petdeset,« je dejal grof Antrim, »pet in petdeset! Preprostitih in izobraženih kmetov iz Münstra in Con-naughta nisi mogel pregovoriti s tem, o čemer si bil sam prepričan. Kadar izgubimo pravilo presojo zaradi pre-več utene vzročnosti, tedaj nam naj-bolj pomaga zdravi čut preprostega človeka, ki se ne odmakne niti za ped od prave poti. Roger, ali ti ie kaj koristil nauk, ki so ti ga dali ti ubogi irski strelci?«

»Da, uvidite vendar, koristilo mi je toliko, da sem zdaj tukaj. Hotel sem, da boš tudi tukaj vedel, da ne sme-te računati na pomoč Nemčije in da je zaradi tega treba upor odložiti. Zato, da sem prišel sem, mylord, sem tvegal življenje.«

zaščito odpeljejo vsak na svoj dom, ali pa vsaj spet na kak drug turnir. Tudi šahisti so neke vrste popotniki, in zato je sv. Peregrin tudi njihov zaščitnik. 17 dni je trajal ta boj na črno-belih deskah v ljubljanski Zvezdi, in tako udeleženci sedanjega turnirja res že zaslužijo nekoliko oddiha, posebno še, ker so bili nekateri med njimi že od prej utrujeni. Še zadnjem so se včeraj spoprijeli, ne več toliko z namenom, da bi zaigrali za celo točko, — saj je prav za prav nikomur več ni bilo treba — pač pa le vsaj toliko močno, da ne bi bilo morebiti za koga kakšnih sramotnih senzacij.

Kostič je bil v včerajšnjim remijem postal prav tako turnirja. Točko si je razdelil v tem kolu s Pircem. Sicer pa so bile vse včerajšnje partije, razen Šorlijeve, remis. Dr. Astaloš je igral z dr. Vidmarjem, Preinfalk z Vidmarjem mlajšim, Tot z dr. Trifunovičem, Nedeljkovič z Broderjem, Šorli s Steinerjem, Poltys s Tartakowerjem, Szabo pa s Furlanijem. — Kakšne uspehe so posamezni igralci dosegli na tem turnirju je lepo razvidno s tabele, ki jo priobčujemo na zadnji strani.

Zvečer je bil v dvorani Kazine slavnostni občni zbor Ljubljanskega šahovskega kluba. Ta klub slavi letos 25-letnico svojega obstoja. Na zborovanju je bil tudi zastopnik bana, načelnik banske uprave dr. Hubad, ter zastopnik mestnega župana dr. Ravnihar. Zborovanje je začel predsednik LŠK profesor Osterc, ki je imel najprej pozdravni nagovor, nato pa je spregovoril častni predsednik dr. Milan Vidmar, ki je med drugim poudaril velik pomen sedanjega šahovskega turnirja v Ljubljani. Poudaril je tudi, da je šahovski življenje posebno razvito pri nas Slovincih. Soglasno je bil nato sprejet sklep, da se izvoli predsednik narodne skupščine Stevan Čirič za častnega člana LŠK.

Šahovski turnir v Maroatu

V včerajšnjem sedmem kolu šahovskega turnirja v Maroatu sta Aljehin in Spielmann remizirala. Sergeant je premagal Menčikovo, igre pa niso dokončali Aleksander in Golombek, Milnerbarrv in Thomas, ter Böck in Petrov. — Stanje po sedmem kolu: Aljehin 5 in pol, Petrov 4 in pol, Spielmann 4 in pol itd. Aljehin je do zdaj eno partijo izgubil in eno remiziral

Žarki ustvarjajo čudeže

Čudežni žarki so premagali v svetovni vojni podmornice

Zarki ubijajo ribe

Bilo je leta 1917 za časa vojne vseh vojn. Majhna skupina angleških in francoskih znanstvenikov proučuje pod predsedstvom profesorja Langevina nadvse važen problem: kako preprečiti, oziroma kako zavezati nevarnost, ki je vsak dan večja, nevarnost podmornice. Nemške podmornice so namreč blokirale angleško obalo, križarile so po Atlantskem in Sredozemskem morju. Tako daleč je že segala njihova blazna smelost, da zapro Rokavski preliv in sicer pred očmi velikih topov mogočnega angleškega brodograja. Stotisoče ton so znašale izgube antantnega brodograja, Angliji pa je pretila velika nevarnost, da ji preprečijo te podmornice dovoz življenjskih potrebščin. Kazalo je že, da bodo ravno one odločile veliko vojno.

Zaman je bil vsak trud, da bi jih izsledili. Vsi, še tako fini poizvedovalni aparati so odpovedali. Poveljniki teh majhnih ladij so dobro vedeli, da jih iščejo kakor divjačino. Hrup motorjev, ki se razširja na več milij v daljavo, jih lahko izda. Zato so svoje motorje poganjali samo toliko, da so prišli naprej. Motorji so bili v pogonu samo od časa do časa, podmornice pa so neustrašeno in smelo drvele svoji žrtvi nasproti.

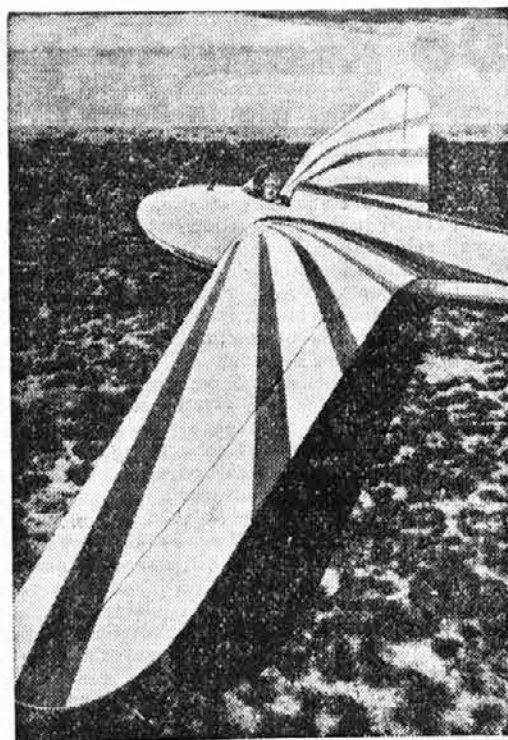
Neslišni glasovi iščejo podmornice

Angleška admiraliteta je mrzlično iskala način, kako se obvarovati pred podmornicami. Stotine kemikov in drugih znanstvenikov se je mučilo in delalo v laboratorijih noč in dan, da bi odkrili kako sredstvo, ki naj bi zaviralo ta grozeči pohod smrti. Kako najti in zapaziti ponoči velik zrakoplov, so se spraševali. Prav preprosto: s svetlobnimi žarki. Toda voda ne dopušta, da bi žarki prodrli tako globoko kakor lahko prodoro zrak. Kateri žarki bi se v vodi tako razširjali, je bilo naslednje vprašanje. Zvočni valovi najbolj gotovo. Toda kako jih izumiti, to ni bilo lahko.

Razni poskusi so pokazali, da bi bili za to sposobni oni valovi, katerih sicer ne moremo čuti drugače, kakor s tehničnimi aparati. Vsi ti valovi bi morali zopet iti samo v eno smer, torej bi morali biti združeni na kak način v en sam žarek, ki bi se odbijal, čim bi dosegel skrit predmet. Iznašli so le tak aparat. Ta aparat so imenovali ehoaparat, ki je omogočil, da je odkril podmornice na velike daljave. Podmornice so bile premagane, premagal jih je žarek.

Kako globoko je morje?

Vojna je minila in znanost se je okoriščala s skrivnostnimi novimi žarki. Sedaj ni bilo treba več iskati podmornice, žarki so prišli v službo same prave znanosti, v koristno službo človeka. Začeli so jih uporabljati za raziskovanje morja. Na vsaki ladji imajo aparat eholot. Kapitan ladje vrže te žarke z ladje navpično proti morskemu dnu, ki se od tam odbijejo in pridejo zopet k svojemu izhodišču. Sprejemni aparat prebriže žarek in zaznamuje čas, ki so ga porabili za svojo pot. Do podrobnosti izdelani aparat izračuna kar sam avtomatično morskno globino in nariše to točko na papir, ki je zvit na gibljivem valju. Tako nastaja slika morskega dna, medtem ko ladja mirno reže valove. Tri do deset minut so prej porabili za merjenje, novi čudežni aparat pa izmeri po tristo-krat v sekundi. Treba je samo pogledati na papir, in že zveš, kako globoko je morje, ki je pod teboj. Danes je že skoraj nemogoče, da bi velike ladje nasledile, saj jih aparat vedno opozarja na globino morja. Varnost na morju je s tem še večja in zdi se, da morje nima več pregrad in ovir. Oceanografija je šele s temi žarki krenila na uspešno pot raziskovanja morja. Veliko vlogo igrajo tudi ti čudežni žarki pri dviganju potopljenih ladij. Tako so pred kratkim našli z njihovo pomočjo ladjo »Lusitanijo«.

Najnoveše jadralno letalo, s kakršnim leta znani francoski letalec Doret.

Znanstveniki love ribe

Eholog na igra tudi neprecenljivo vlogo v ribarstvu. Včasih je križarilo po morju celo brodograjske ribiške ladje, danes pa ni več tako. Danes gre le, predvsem na Norveškem, samo ena ladja na poizvedovanje. Čudežni žarki izdajajo množico rib z nezmotljivo gotovostjo, kajti ti se ravno tako odbijejo od rib, kakor od morskega dna. Ni več daleč čas, ko bodo ribiči kar skoraj že znanstveniki, saj bodo iskali ribe tako, kakor iščejo oni globino morja. Tudi za letalstvo so ti žarki ogromnega pomena. Kakor lahko določijo z ladje morskno globino, tako bo letalec bodočnosti lahko izmeril svojo oddaljenost od zemlje, in nemogoče bo, da bi zgrešil v oblakih pravo višino.

Kaj pa smrtni žarki?

Že pri prvih poskusih ugotavljanja, kako oddaljene in kje so ribe, so opazili, da je bilo mnogo rib in manjših morskih živali usmrčenih s temi žarki. Dognali so, da je to veliko število tresljajev v eni sekundi ubilo ribe. Poskusi gredo dalje. Amerikaneza Wari in Loomis sta odkrila valove z 250.000 tresljaji v sekundi in sta z njimi uničila vsakovrstne bakterije. Neka ameriška firma je izdelala na tej osnovi aparate, ki pastirizirajo mleko, torej postopek, ki je mnogo cenejši in hitrejši. S temi žarki so uplivali na semena raznih rastlin in so dosegli neverjetno rast. V zadnjem času pa mnogo govore že o smrtnih žarkih. Amerikanski znanstveniki so ugotovili, da povzročajo ti visoko frekvenčni žarki nepopisne bolečine, na človeško kri vplivajo tako, da jo razkrajajo. Ali ne bi bili morda ti žarki smrtni žarki? Če niso to časišne race, bo človek gotovo odkril žarke, ki bodo delovanje teh smrtnih žarkov na kak način preprečili. Bodi tako ali tako, človek se bori proti človeku in tudi tu bo zmagal oni, ki bo močnejši. Najbrž, da teh smrtnih žarkov še niso odkrili. Če bi jih, bi že našli protisredstvo in bi svetovno časopisje gotovo že poročalo o tem. Upajmo pa, da se bo človek le enkrat spameloval in ne bo več stregel po življenju svojega bližnjega. Čas bi že bil. Za znanstvene namene naj le uporabljajo smrtonosne žarke, nas pa naj lepo pustijo pri življenju.

Samomor v spanju

Pretekli mesec se je zgodil kaj čuden dogodek v Kopenhagenu. Delavca Marka Ekeja so našli v njegovem stanovanju mrtvega. Vsa preiskava, ali je možakar šel samovoljno v smrt, je pokazala, da tega ni bilo. Nazadnje so ugotovili, da je sam povzročitelj svoje smrti. Dognali so, da se je uemrtvil s plinom. Možakar je mesečnik. Gotovo je vstal v spanju in v spečem stanju odpl plinsko pipo.

Žena predsednika Roosevelta - gost filmske igralk

Kakor poročajo ameriški listi, se žena predsednika Združenih držav Franklina D. Roosevelta mudi sedaj na spomladanskem oddihu v Kaliforniji. Pri tej priliki je obiskala tudi filmsko prestolnico Hollywood, kjer so se posamezne filmske družbe kar trgale za čast, da jo čim slovesneje sprejmejo. Toda gospa Rooseveltova po vzoru avogajega moža ne ljubi prevelike uradnosti, zato se je odtegnila vsem oficelnim sprejemom. Odzvala se je edino vabilu filmske igralk Bette Davisove ter ves dan prebila pri njej. V njeni družbi je tudi obiskala velike delavnice podjetja Warner Bros v Burbanku, kjer ji je vse naprave, zlasti one za barvni film razkazal predsednik družbe Jack L. Warner. Gospa Rooseveltova, ki je to prvič obiskala Hollywood, je pokazala izredno zanimanje za ureditev filmskih delavnic kakor tudi za snemanje filmov. Prisostvovala je snemanju nekaterih prizorov iz velikih filmov, ki jih ima družba zdaj v delu ter se prijazno razgovarjala s sodelujočimi igralci, zlasti Errolom Flynnom in Olivio de Havillandovo, ki sta glavna junaka v zgodovinskem delu »Robin Hood«. Predsednikova žena je obiskala tudi vse važnejše tehnične in upravne oddelke tega filmskega podjetja. Zvečer ji je družba v vili igralk Bette Davisove priredila intimen banket, katerega so se udeležili najznamenitejši igralci in igralk Warnerjeve družbe. Predsednikova žena je bila nad obiskom v filmskem mestu in v delavnicah naravnost očarana in dala svojemu navdušenju duška v napitnici med večerjo.

30 milijonov davkov

plača v Ameriki sedanjí ameriški poslanik v Londonu Joe Kennedy. Ko je bil še mlad in začel študirati, ni imel nobenega denarja, pa je ustanovil avtobusno zvezo v svojem kraju ter bil raznim obiskovalcem za vodnika. Šele 18 leten fant je postavil s svojimi sošolci, da bo imel milijon dolarjev, preden bo star 35 let. In res je slavo dobil. S 35. letom je bil vreden milijon dolarjev ter je svoje premoženje kaj kmalu tako pomnožil, da plačuje danes 30.000.000 din samega davka.

Ločil se je vsega in povsod imel veliko srečo; sedaj je postal Rooseveltov zaupnik, ki si šteje v svojo življenjsko dolžnost, da vse svoje sile posveti domovini in blaginji svojega naroda.

V nasprotju z drugimi bogataši ima Kennedy veliko družino: 9 živčih otrok, za katere njegova žena nakupi na leto približno 200 oblek. Največji vzrok tolikemu številu oblek je seveda ta, da je šest hčera.

Najlepše berilo in darilo je »Poročnik indijske brigade«!

Radio

Programi Radio Ljubljana

Četrtek, 28. aprila: 12. Sodobna pesna glasba (pl.) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.30 Radijski šra — mel — 14. Napovedi 18. Koncert Radijskega orkestra — 15.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Sportno predavanje — 19.50 10 minut zabave — 20. Koncert pev — skega zbora »Ljubljanski zvonec« — 20.45 Alfird: Mu — zikalna suita, humoreska (plošče) — 21. Napovedi južnih in severnih Slovanov (Radijski orkester) — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Kvartet mandolin.

Drugi programi

Četrtek, 28. aprila: Belgrad-Zagreb: 20. Nar. pesmi, 21. Simf. konc. — Praga: 19.15 Laska gl. — 19.35 Igra, 21.30 Jugoslov. napavi, 22.35 Fantazija za klavir in ork. — Varsova: 20. Laska gl. — 21. Ples. gl. — 22. Komorna gl. — Sofija: 19.15 Klavir, 19.45 Ork. konc. — 20.45 Bariton, 21.35 Laska in ples. gl. — Budimpešta: 19.10 Igra, 22.20 Operni ork. — Trst-Milan: 21. Bonova opereta »Pajčevina« — Rim-Bari: 17.15 Komorna gl. — 21. Gledališki prenos iz Firence — Dunaj: 19.10 Zab. program, 20. Zab. konc., 21. Igra »Zmoredni čarovniki«, 22.40 Nar. in zab. gl. — Berlin: 19.10 Schubertove skladbe, 20. Ples. gl. — Hamburg: 20. Francoski konc. — Lipsko: 19.15 Verdijeva opera »Othello« — Frankfurt: 19.10 Komorni konc. — Stuttgart: 19.15 Zab. gl. — 20. Zab. prizori, 21. Filmski slagerji.

ROBERT LORD

69

POD ČRNO KRINKO

»Kakšne reči se morejo vse pri nas dogoditi!... Človek ne bi nikdar tega mislil. Ali je mar mogoče, da napadajo take mirne ljudi?« je polglasno premišljevala Ruth.

»Kaj je s Frankom?« je vprašal Ed. »Ali je odšel na delo?«

»Mislim, da ne... Užaljen je... Ne vem...« je odgovorila v zadregi Ruth.

Razgovor je bil brz končan.

»Pojdi, da pripraviva Groganu tisto juho, ki jo ima tako rad... Jaz mu jo bom skuhala...« je dejala Ruth in hitro odšla v kuhinjo.

Tudi drugi so šli za njo v kuhinjo in razgovor se je spet začel. Groganova se je večinoma držala pri Mikeu. Tudi drugi so ga pogosto obiskavali. Ed ga je spraševal, da bi čimveč zvedel od njega. Mike pa je bil toliko preplašen in razburjen, da skoraj ni mogel govoriti, še manj pa se mu je posrečilo, da bi kaj pojasnil. Čisto neverjetno se mu je zdelo, da so razbojniki napadli vprav njega... Tistega, kar mu je ležalo na dnu duše, ni hotel povedati...

Mike Grogan je bil poštenjak...

Bilo je že precej čez poldne. Z juho, ki mu jo je pripravila Ruth, se je Mike dobro pokrepčal. S solzami v očeh se ji je zahvalil. Bil je do nje še prav posebno ljubezniv...

»Za večerjo vam bom spekla tisto dobro močnatno jed,« mu je dejala Ruth, da bi ga spravila v dobro voljo.

»Toda, Ruth, ti si ves dan pri nas. Pojdi domov in se po- brigaj malo za Franka,« je dobrodušno ugovarjala Groganova.

»Sosedje morajo drug drugemu pomagati...«

»Rada te imam, Ruth... Ti si tako dobra,« je dejala Betty,

stopila k njej in jo poljubila...

»Vrh tega pa je Frank že jutraj odšel in se še zdaj ni vrnil domov...«

Ko so spet sedeli v sobi, je vprašal Ed:

»Ruth, ali je bil Frank nocoj kaj zunaj?...«

»Da,« je na kratko odgovorila Ruth, ne da bi ga pogledala.

»Kdaj pa se navadno konča ta njegova seja?...«

»Pozno. Zdaj ga nikdar več ne čakam. Prepovedal mi je, da bi ga čakala...«

Nastal je kratek molk, ki ga je pretrgala Ruth:

»Mora imeti precej posla v tej svoji družbi... Pogosto so ti sestanki... Zdi se mi, da gre za neko zavarovanje... Ali pa kaj podobnega...«

»A kakšna je vendar ta družba?« je spraševal dalje Ed.

»O tem mi ni še ničesar povedal... To je neka skrivna družba...«

»Skrivna... Hmmm... Skrivna... To je res...« je pre-mišljeno dejal Ed...

Ruth je pri teh besedah postala pozorna. Hitro je vstala in stopila k Edu. Bila je še bolj razburjena ko prej. Skoro ji je za-stajala sapa, ko je vprašala:

»Ed, kaj si s tem mislil?«

»Nič nisem mislil,« se je hotel otresti, da ne bi bilo treba dati odgovora.

»Ti, Ed! Zdi se mi, da nekaj veš. Povej... prosim te, po-vej vendar...«

»Pomiri se, Ruth. Cenim in spoštujem te nad vse. Sicer pa tudi sama vidiš, da se Frank zadnje čase nekam... ah, nič...«

»Prijatelj Ed, prosim te, govori jasneje. Nikar me ne muči. Kaj veš?«

»No, zdi se mi, da se me zadnje čase Frank nekam izogiba. Mislim, Ruth, da bi bilo dobro, če bi kdo z njim spregovoril ka-ko resno besedo. Imam vtis, da gre Frank po strmini navzdol.

Da, da, po strmini...«

Betty je kar drhtela, ko je poslušala razgovor. Ruth je bila čedalje bolj razburjena. Betty je zaslutila, da so se začele od-igravati velike in težke stvari, ni pa vedela, kaj. Bila je, kakor brez moči. Ni mogla preprečiti nesreče, ki jo je slutila. Betty je pa kar naprej drhtela.

»Čudni so ti novi Frankovi prijatelji. Ta Cliff in oni Jones Barham Stumps. Ti ljudje mi prav nič ne ugajajo...«

»Kaj naj storim, Ed?« je s strahom vprašala Ruth in vsa razburjena hodila po sobi.

»Ljudje govore, da neka zločinska tolpa lovi poštene ljudi,

jih biča in... Govore tako...«

Ruth se je naglo ustavila pred Edom.

»Ali misliš, da je Frank tudi med temi zločinci? Govori! Povej!«

»Kje je bil tisto noč, ko so razbojniki bičali Grogana? Kje je bil tedaj, ko so pregnali Dombrowske? Kje je bil, ko so ubili ravnatelja Jerryja? Kje je bil...« je razburjeno našteval Ed.

Eda je pri tem naštevanju zmotil Ruthin sinček Buddy, ki je prišel v sobo in dejal:

»Mama, pridi takoj domov. Očka je prišel in bi rad kaj je-del. Pojdi hitro, mudi se!«

Ruth je zbrala vse svoje moči, da bi se premagala. Odšla je domov. Edu in Betty je še dejala:

»Pridem takoj nazaj, samo da Franku pripravim kosilo. Se bomo potem še naprej razgovarjali.«

V nekaj korakih, kolikor je bilo daleč do doma, se je Ruth čisto zbrala. Njen obraz je dobil počasi odločen izraz. Storila je važen sklep. Za vsako ceno je zdaj hotela govoriti s Frankom.

Ko je stopila v hišo, je Frank stal sredi sobe, pokrit, in jo čakal. Njegov pogled je bil srdit.

»No, malo bolj bi že morala paziti na lastno hišo,« jo je ošvrknil Frank nejevoljno.

»Toda, Frank, pri Groganovih so me nujno potrebovali...«

»Beži, beži, kaj se toliko brigaš za tega starega kvartopir-ca, ki so ga najbrž pretepli pri kakem kvartaškem prepirlu!«

»Frank!« je kriknila Ruth, »kaj vendar govoriš?«

»Ne brigaš se več za Grogana. Lačen sem,« se je zadril gro-bo nanjo. Oči so se mu od jeze svetile.

Zdaj pa se je skorajžila tudi Ruth. Prebledela je in odločno odgovorila Franku.

»Zate skrbim, ne pa za Grogana. Zate, ali me nočeš raz-umeti?«

»Glej jo no... junaško ženo! Čemu bi se ti brigala zame?« Razjezil si se, ko je Grogan postal nadzornik namesto te-be,« je nadaljevala Ruth z mirnim, nekoliko višjim glasom.

»Nikar mi več ne govori o Groganu, si me razumela?«

Ruth pa je vseeno nadaljevala. Stala sta sredi sobe drug nasproti drugemu kot dva smrtna sovražnika.

Ruth je govorila z ledenomrzlim glasom. Navidez je bila mirna, le njene nežne, bele roke so polahko trepetale.